

Si naturalis quaedam daretur lingua, nemo hominum illam non calleret, vel saltem nullo negotio, utpotè naturæ omnium & genio consonam, discerent. Nemo est autem qui naturâ magistrâ idioma quodpiam edoctus loquatur. Exercitatione linguas discimus & studio, leviori quidem maternam, quàm unâ veluti cum lacte, fugimus; improbo verò cæteras. Suppetunt etiam exempla quædam ab experientiâ; infantes enim ab hominum commercio nullam quidem vocem, nisi edocti, dare noverunt. Ita narrat Purchas (r) de puero, jussu Melabdin Echebar Regis Indostan seu Magni Mogorii longè ab hominum confortio innutrito. Legimus apud Joannem Radvitz (s), anno 1661. inventum apud Polonos in saltu quodam Lituaniæ geminos novennes pueros cum urfis gregatim errantes. Non facili labore captum ex illis unum coram Rege statuerunt; quem Baptismate initiavit Episcopus Pohnaniensis, levavit è Sacro Fonte Regina. Puer autem ille belluam altè imberbat aded, ut quantum falvis omnis loquelæ organis, nec sermonem ullum proferret, nec discere unquam poterit.

Quærendus est ergo inter vulgares primigenus ille Adamo inditus sermo. Sed variæ eâ de re sententiæ. Hebraicam linguam maximâ Scriptorum pars præfert; alii Syriacam malunt; alii Chaldaeam vel Æthiopicam vel Armenam; nemo tandem ex Orientalibus vetustatis privilegio in eo quod attinet ad sermonem alteri concedit (t). Goropius Becanus serid docet, Belgicam linguam ipsissimam esse primi hominis vernaculam. Sunt tandem inter viros doctos non rari, qui primam illam linguam intercidisse penitus arbitrantur; alii voculas quasdam illius remanere censent in Hebræorum cæterorumque Orientalium linguis disseminatæ, quarum tamen radices serè omnes latuerint. Singula modò ad examen revocanda.

S. Gregorius Nyssenus (u) omnium, quos noverimus, primus docuit, matricem illam linguam intercidisse; tenere enim se ait à viris in Scripturarum scientia doctissimis, Hebraicam linguam non eandem referre antiquitatis indolem, quam aliæ nonnullæ; Deum autem inter cætera, quibus populum suum donavit, prodigia, illud etiam non exiguum contulisse, ut in ipso egrediendi ex Ægypto articulo novam illis linguam antea ignotam, & singulorum mentibus insulam traderet. Laudat in eam rem illud Psal. 80. 6. Cum exiret de terra Ægypti, linguam, quam non noverat, audivit. Si enim hæc ad Moysen, ait ille, referantur, non nisi de Hebraica lingua exponenda sunt, qua sola in scribendo usum illum scimus.

Judeis facillè opinionem hanc suam de prodigio in exitu populi ex Ægypto debet S. Gregorius Nyssenus (x); sed Judæorum autoritas quanti facienda sit, ignorat nemo. Porrò locus ille Psalmi illud tantum insinuat, Josephum, id est, Itraclitas ex Ægypto egressos vocem loquentis Domini tunc primum audivisse. Quæ ve-

rd è doctorum quorundam virorum animadversione didicisse se tradit S. Episcopus, linguam nempe Hebraicam nescio quid novi referre, quod nunquam veteriores linguæ spirarent, id maxime repugnat doctissimis nostris Criticis & Hebraicam linguam maxime callentibus, qui in Hebræorum sermone nihil non vetustum agnoscunt; concisus est enim, simplex, exprimendi vim habens singularem, fecundus, cum sit plurium in cæteris Orientalium linguis regnantium vocum fons & origo.

Recentiores illi, qui in S. Doctoris sententiam concesserunt, altero sibi argumento persuadent, primigeniam illam linguam interuisse [y]. Observant igitur illi, in ipso Moysè totâque Babêlicam confusione præcedenti ætate plura obtinuisse nomina, quorum nulla est in vernaculo Hebræorum sermone significatio; eorum verò, quorum in Hebræo occurrit radix, illa potuit Moyses per se aptasse, cum scilicet vetera illa nomina in suam linguam verteret; fortè enim vir ille sapientissimus novit Hebraicas illis etymologias, quas modò in ejus scriptis animadvertimus, addere. Similia notant exempla in variis Hebræis, Græcis, & Latinis Authoribus, pares etymologias & allusiones referentibus. Majora tamen in Hebræorum sermone, quàm in ceteris aliis Orientalibus linguis primæ illius vestigia superesse, ultro quidem concedunt; negant verò ipsissimam esse Adamicam, & omnium, quotquot unquam fuerunt, vetustissimam.

Sed his omnibus duo reponenda; 1. Hebraici sermonis multa nos hodie latec, nec proinde monstri loco habendum, si radices plures vel ignoremus, vel in decurtu tot sæculorum intercidisse constet. In lectione Sacrorum Librorum nunquam non animadvertunt Viri docti voces, quarum radices frustra nisi in Linguis Arabicâ, Chaldaicâ, & Ægyptiâ quaerent. Familiæ illæ erant Hebræis, ut ex ejus Gentis Scripturibus intelligimus, sed longâ defuetudine antiquatæ penitus intercedunt.

2. Non abs re opinamur, primæ lingue radices plures in confusione Babelica & deinceps intercidisse, uti vernaculo Græcorum & Latinorum sermone, multò sanè recentiori, reipsâ accidisse constat: quot enim veteres in illis radices & voces abrogata jam & neglectæ nonnisi in vetustis eorum Scriptorum Operibus servantur? An ergo restâ inde consecutione inferamus, Græcum & Latinum interuisse; vel illis falvis, eodem illo argumento Hebraicæ vel Adamicæ lingue casus probaretur?

Theodoretus (z), Amira (a), Myricæus [b], aliique Montis Libani Maronitæ, primæ lingue honorem Chaldaico, vel Syriaco vindicantes, rem faciunt pietati quidem in patriam suæ, non critica exactissimæ maxime conducentem. Nomina Adam, Abel, Eva, & alia multa radicem habent Chaldaicam, idè scilicet, quòd hæc fureculus sit Hebraicæ; & quæ nunc exhibetur inter duo hæc idiomata simi-

y Vide Gros. ad Genes. 11. 1. & not. ad lib. de verit. Relig. Christ. n. 16. Huet. Demonstr. Evangel. pro. pos. 4. c. 13. Cluver. Germania Antiq. pag. 74. Georg. Harv. not. in Sulpit. Sever. l. 1. pag. 22. Henric. Kipping de lingua primæva art. 6.

r Purchas l. 1. s. 8. apud Vvalton. Prolegom. 1. n. 3. s. Joan. Radvitz. Carm. Alc. Vide Moysi v. Ursin.

t Vide Simon. Hist. Critic. V. T. l. 1. c. 14.

u Orat. 12. contra Eunom. pag. 354.

x Theodoret. quæf. 61. in Genes. hæc eadem insinuat, laudans pariter in eam rem illud Psal. 80. ut de S. Gregorio jam attulimus.

similitudo, major olim & ab initio spectabatur. Quod autem vetustatis privilegium Hebraicæ supra Chaldaeam linguam asserit, illud est non contemnendum, quod illa concisa sit præ ista maxime, & simplicior.

Duas hæc sententias conciliaturi viri quidam docti autumarunt, Chaldaeam & Hebraicam unum esse eundemque sermonem; quare cum Theodoretus Syriaci vel Chaldæi vetustatem prætulit, nihil aliud eo nomine insinuat ab illo voluit, quàm veterem Hebraicam sermonem, quem cum vernaculo regionis suæ confuderit. Revocant in eam sententiam Philonem, afferentem Versionem Septuaginta è Chaldæo adornatam fuisse; sicut & Legem Chaldaicis literis traditam ignotam exteris diu latuisse (c); ex quo utique intelligimus, inter Chaldaeam Hebræamque linguam nullum fuisse Viro huic erudito discrimen. In eam fermè Theodoretus interpretationem concedunt Villalpandus [d] & P. Thomassinus (e), quibus visum est, Theodoretum inter Astersores vetustatis Hebraicæ lingue recensere.

Quòd verò Philoni duas hæc linguas confundenti reponamus, nunquam fieri potuisse animadvertimus cum S. Hieronymo in Daniel. c. 1. ut Rex Nabuchodonosor tres illos pueros officii Aula Chaldææ destinatos erudiendos in Chaldæorum idiomate traderet, siquidem Hebraicam cum Chaldæorum sermone confunderetur. Nec Eliacum loquentem Hebraicè ad Legatos Ezechie Regis Judæ (f) Rabfacem obsecrasset, ut Chaldaicè potius vel Syriacè loqueretur, ne populus, qui fortè in mœnibus aderat, dicentes verba auscultaret. Experimento etiam quotidiano discimus, quàm vera de se testaretur S. Hieronymus (g), nimirum post improbum in literis Hebraicis studium, iterum esse nobis laborandum, ut Chaldaeam addiscamus.

Ad Theodoretum quod attinet, frustra adduceretur in patrocinium illorum, quibus Hebraicæ lingue vetustas probatur; quo enim in loco de primæva illa lingua agit, ille factâ Chaldaeam inter & Hebræam collatione, primum illum alteri præfert. Non ergo utramque linguam confudit.

Veteres illæ etymologiæ, Adamicæ lingue reliquæ, idè fortè in Chaldæo illo supersunt, quòd vernaculus Chaldæorum sermo Hebræi esset dialectus; ex quo factum ut in utroque illo eadem pariter radices deprehenderentur. Ad hæc, sunt quidem, fatemur, radices quædam in Chaldæo, frustra in Hebraico quaerendæ; sunt vicissim & aliæ in Hebraico quidem supersites, in Chaldaico nihil habentes simile. Ita e.g. legit Hebræus; Hæc appellabitur Ucha (idèst Virago). Chaldæus autem: Hæc appellabitur mulier (lettieta) quia de viro suo sumpta est (Mibbaalah).

Quòd Amira maxime urget argumentum, illud est. Abraham ejusque progenitores Chaldaeam referebant originem; quare Chaldæo, antequam Hebraico, tan-

c Philo de vi. ra Moys. l. 1. pag. 657. 658. 659. d Appar. Urbis ac Templi, t. 3. pag. 372. col. 2. e Metodo ad docendas & discendas linguas l. 2. c. 1. art. 11. pag. 139.

f 4. Reg. 18. 26.

g Præfat. in Dan.

z Quæst. 60. 61. in Gen. a Georg. Amira Præfat. in Gramm. suam Syriacam. b Præfat. in Gramm. suam Chaldaicam.

quam vernaculo utebantur sermone; superat ergo Chaldæus vetustate suâ Hebraicum. Cui reponimus, 1. Inter geminas hæc linguas satis olim convenisse: facillè proinde utramque callens Abrahamus, cum in Chanaanitidem veniret, loquentes Chanaanæos, quorum est idem ac Hebræus sermo, percipiebat. 2. Fac autem Abrahamum Chaldæo, antequam Hebraico, assuevisse? Quid inde? an proinde Chaldæus vetustate potior est Hebræo? Ut judicium de hac quæstione feratur, res ipsa in examen revocanda est, & utriusque monumenta expendenda.

3. Quoniam Hebraicus sermo ex tunc à Chaldæorum vernaculo facillè distingueretur, certò tamen constat, Abrahami familiam Hebraico assuevisse, antequam in Chanaanitidem transfiraret: cujus rei certum exhibent argumentum Hebraica nomina ipsius Abrahami, Saræ uxoris ejusdem, sicut & parentum, fratrum atque nepotum.

Cum Jacob in Mesopotamiam veniens ad Labani avunculi sui aedes divertisset, nullo negotio responsa dabat excipiebatque. Utriusque uxoris illius atque obsecratorum, sicut & filiorum nomina Hebraicum sonant; nec nisi ex Hebraico petuntur allusiones, quas in eorumdem nominum impositione pater sibi proposuerat. Non ergo, nisi temerè proisus inferimus, Abrahamum antea Chaldæo assuevisse, quàm Hebraico. Si Chaldæi & Babylonii originis suæ auctores habuerunt Cham & Chus, quemadmodum facillè suadet Nemrod filius Chus, imperii sui sedem Babylonem constituens; si hæc, inquam, vera sunt, monstri profectò loco non habebitur, si Abraham, & ejus familia genus è Semo referens, purum putumque Hebraicum crearent, alterum illum profectò à Chaldæo, quo Babylonii utebantur. Eundem Hebraicum vernaculum habebat Labanus, quemadmodum ex impostis nominibus ab ipso & Jacob monumentis ab utroque in monte Galaad erectis (h), satis constat.

Goropius Becanus, Cimbricæ seu Belgicæ lingue antiquitatem demonstraturus, rem totam egisse se putat, si etymologiis quibusdam ex ea Lingua, ægrè ille quidem, Hebraica primorum parentum nomina exponat. Ita e.g. Adam deducit ex Belgico bat-dan, agger invidiæ, veluti si primus ille hominum parens agger esset invidiæ oppositus. Eva ex Eu-vath, idèst vas sacculi, erat enim Eva hominum germen & principium. Abel ex bat-belg, odium belli; illatum enim in se à Cain bellum injustum Abel execratus est. Tandem Cain ex cast-ende, idèst malus finis. Noe ex nos acht, qui necessitatem cogitando prævidet. Sed Lectorum patientiâ abuteremur talia referentes: quid resutantes? Quæ, rogo, lingua antiquitatis sibi privilegium non assereret, si non dissimiles etymologiæ valuerint?

Arabes, Armeni, Ægyptii, Sinenses, Æthiopes hæc pro se afferunt. Plura, inquit illi, primorum parentum nomina suam habent respondentem in nostra lin-

h Gen. 31. 47. 48.

lingua significationem; regionem nostram frequentarunt vetustissimi illi Patriarcha; gens etiam nostra cum vetustissimis certat: his profectò omnibus persuademur, vernaculum apud nos sermonem ipsissimum esse Adamicum. Verùm singula hæc singillatim multùm planè à demonstratione recedunt; omnia verò simul conveniunt ex his gentibus nulli. Vernaculus Armenorum & Syrorum sermo idem reipsà habendus est cum Chaldaeo; Chaldaum verò ex Hebraico derivatum constat. Hebraici patet furculus est Arabicus, qui sanè originis suæ similitudinem adhuc refert. Arabum pater fuit Ismael filius Abraham; quare vetustate illi quidem Abrahamum non superant; nec proinde majorem sermonis referre possunt antiquitatem, nisi per Abrahamum ad usque posteros Noe Babelicæ turris adificatores ascendant; tunc autem æquum illis jus erit cum Israelitis, genus ex Abrahamo per Isaac referentibus. Reipsà tamen potior erit Israelitarum causa, quòd & Patriarcharum series purior apud istos, quàm apud Arabes, manserit, & multò sint Israelitis vetustiora, ac certiora, quàm apud alias quascumque gentes documenta. Moyses eodem sermone loquebatur ac Abraham; Abraham verò eodem ac Thare: hic, uti credimus, eodem ac Sem & Noe. Hebrais hodie integrum manet ejusdem linguæ Mosaica depositum; eosdem Leg. statutorum Libros servant, legunt, & legendo intelligunt. Patria de se prodant Arabes, & reliquæ per orbem nationes.

Egyptii ac Æthiopes nostræ ætatis negotio multò difficiliore linguæ suæ antiquitatem supra ceteras omnes efferrent; carent enim primævæ linguæ suæ certioribus documentis, vel si quæ suppetunt, intellectu non percipiuntur. Servantur equidem nostrâ adhuc ætate in Sacra Scriptura Græcisque Authoribus veteris Ægyptiorum historiae fragmenta; quibus tamen gentis illius privilegia nihil juvantur. Quæ de Phœnicis, experimento duorum segregatorum ab hominum commercio infantium primævam linguam explorante, habet Herodotus, satis probant, Ægyptios nihil de linguæ suæ vetustate præclare sensisse. Constat etiam Scripturæ testimonio, primum Ægyptiorum authorem fuisse Mizraim filium Cham; a què autem certum est Chanaan filium Cham, & fratrem Mizraim Hebraicè locutum. Cur ergo non a què certum erit, Mizraim ejusque filios eodem vel non abfimili sermone ab initio usos? Ex hoc autem intelligimus, Ægyptios etiam linguam suam ex Adamo repetendam optimis argumentis demonstrare potuissent, nihil inde aliud deducturos, quàm quòd Hebræorum vel Phœnicum lingua omnium vetustissima habenda esset.

Unicum ergo quaestionis hujus punctum in eo constitutum est, 1. An Noe ejusque filii communi cum Adamo sermone uterentur. 2. An eodem Abraham idiomate loqueretur, ac filii Noe, qui Babelicæ turris adificium aggressi sunt. Duo sunt enim

veluti puncta certa, in quibus linguæ omnes ad unam coaluerunt; in Adamo nempe & Noe; in exordio scilicet Mundi, & in constructione turris Babelicæ. Neque demonstrandum suscipimus, toto illo 2656. annorum intervallo, quod inter creatum Adamum & diluvium interjacet, nihil in primævâ illa lingua mutationis accidisse; nullo enim argumento sive ea res probaretur, vel assereretur contrarium. Facendum est tamen, vix fieri potuisse, ut tanto temporis spatio nihil incommodi sentiret inter varias effusa gentes lingua illa primævâ; inter gentes, inquam, aded à se invicem moribus distitas, ut ne commune quidem haberent commercium; certam enim designat Moyse epocham connubiorum inter filios Dei cum filiabus hominum (1), nempe filiorum Seth cum filiabus Cain, quasi de re novâ & ad id usque infueta.

Utumque tamen res habeat sese, certum modò constitutum, Noe tresque ejus liberos Adamico sermone locutos, quem integrum sanctumque ejus familia deinde servavit ad usque dispersionem Babelicam, quo tempore Noe, Sem, Arphaxad, Sale, Heber adhuc agebant in vivis. Noe 150. annis circiter post Babelem vitam adhuc produxit; à cuius obitu biennio vel circiter Abraham natus est (2). Si Babelica linguarum confusio in ultionem suscepta temerè ab hominibus quilibet divinitus immissa est, non ægrè quidem persuaderemur, immunem, sicut à crimine, ita etiam à pœna fuisse Noe pariter & Sem.

Cùm interim homines in varia orbis loca dispergerentur, Noe, Sem, Arphaxad in Mesopotamia & Chaldaea sedes tenuerunt suas. Thare cum tota familia in Ur Chaldaea morabatur (3), quo tempore Deus Abrahamo indicxit (4): Egre dere de terra tua, & de cognatione, & de domo Patris tui. Quæ dicendi phrasis satis exprimit, sedes habuisse jam diu in ea regione fixas.

Ex Urbe Ur Abraham in Mesopotamiam ad Urbem Haran contendit; inde se contulit in Chanaanitidem, tum in Ægyptum, iterumque in Chanaanitidem, ubi potissimum subsistit. In variis hæc locis vernaculo semper usus sermone, nullo adhibito interprete, videtur. Nec tamen inde ego intulerim, unum eundemque sermonem ubique eorum locorum regnasse. Constat enim, Chaldaeorum vel Syrorum, sicut etiam Ægyptiorum sermonem alium tunc fuisse ab Hebræo; sed ita alium credo, ut non multum ab illo abhorreret; ex quo facile qui unum calleret, alterum intelligeret. Uno verbo, ita apud me constituo, Mesopotamiam universam, Chaldaeam, Babyloniam, Armeniam, Syriam, Arabiam, Palestinam, Phœniciam, & Ægyptum eo vernaculo usos sermonem, qui satis ad Hebræum accederet; ut linguarum confusio in iis maximè provinciis sentiretur, quæ multum essent ab ipsis distita. Teneo pariter constitutum, primigeniæ linguæ expressiores characteres

Gen. 6. 1. 2.

Gen. 11. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Gen. 12. 1. 2.

Hebræam supra ceteras servasse; quod mihi hæc potissimum argumentis persuadetur.

Recta sentientes omnes statuunt congruentia origini, indoli, dotibus, & proprietatibus nomina singulis quibusque rebus animantibus, & personis imponi oportere. Si contra hodie nomina absona, origine & significatione occulta, induta rebus animadvertamus, inde causa repetenda est, quòd non matrice aliqua, sed ex aliis pluribus coalescente linguâ utamur. Cùm autem in ipso rerum exordio unicuique esset sermo, imposita rebus omnibus nomina suâ non destituebantur significatione.

Quò igitur in cognitionem primæ illius idiomatis deducamur, sedulò animadvertendum est, quæ potissimum lingua radices contineat primorum nominum rebus singulis impositorum, veramque illorum, exprimat etymologiam pariter, & significationem. Congruunt autem hæc omnia cum vernaculo Hebræorum sermone, & ita congruunt, ut cum alio nunquam. Imposita hominibus, animantibus, arboribus, locis, metallis Hebraica nomina naturam exprimunt, dotes, vitia, impositæ appellationis occasiones; ecquid non? Adam est rufus, quòd è subrubrà terrâ, in Hebræo Adama, deductus fuerit Heva, seu Cheva, derivatur ex Chaiab, vita; Isha, virago, ex Isha, vir; Cain, possessio, ex Canah, possidere; Habel est vanitas; Seth, posuit, seu replevit; Seth enim locum Abelis à patre interfecit occupavit; Eden, deliciae; Henoch vel Chanoch, innovatio, dedicatio &c. Brutis imposita nomina significationem retulisse suam, sicut & cætera locorum, fluminum, Urbium, & Provinciarum, summâ laboris contentione Bochartus demonstravit.

Statuendum est igitur, sive Hebraicum sermonem ipsissimum esse Adamicum, & Noemicum, sive ed deducendi sumus, ut fateamur Moysem genuina singulorum nomina ad arbitrium procudisse, novis hæc suis ex Hebræo sermone deductis in locum veterum & primigeniorum substitutis. Felix planè viri ingenium, qui in ea nominum transmutatione potuit vernaculi sermonis æquè significativa, & non dissimilibus ducta etymologiis nomina in locum Veterum substituta. Hæc egrè quidem, sed tamen utcumque in lucubratione aliqua scribenda, in quâ rara tantùm nomina transmutanda, tentarentur; sed in spisso quodam Opere, quale Pentateuchum agnoscimus, vix fieri posse credimus. Opus etiam fuisset, ceteros post Moysem Scriptores eandem cum illo methodum sequutos fuisse, quod factum possibile minime credimus.

Fac tandem Moysem ceterosque Sacros Hebræorum Scriptores hanc sibi methodum statuisse: anne poterant eam pariter legem prophanis etiam Scripturis, intergræ gentibus, atque infestissimis Judaici nominis adversariis imponere, qui sciret omnes istæ, ac Moyses, nominibus Urbium, locorum, hominum, provinciarum, fluminum uterentur? Unde tam concors sententiarum affinitas & similitudo, nisi à

linguâ illâ primitivâ, cujus vestigia in omnibus formè linguæ ac gentibus residua? Nomina Cham, Chanaan, Sidon, Mesor, Mizraim, Aram, Assur, Babel, Jordanis, sive Jaerden, Eden, Ninive, Euphrates, Ararat, Libanus, & alia multa, Sacris æquè ac Prophanis sunt familiaria. Vero igitur propius existimamus, primævam hominum linguam Hebraicam fuisse.

Satis jam occupavimus objectionem illam è raris illis nominibus deductam, quorum nulla sunt in Hebræo radices. Occurrere illa quidem ultro fatemur; sed privilegio vetustatis, quod Hebraicè linguæ asserimus, nihil officunt. Quis enim monstri loco habuerit, si abolitè jam duorum millium annorum desuetudine sermonis voces quædam interierint, quarum tamen veluti depositum affines quædam & collaterales linguæ servavit? Jure quin etiam postliminè restituendus est illis primus, quem tenebant in vetustissimo & simplicissimo idiomate locus. Ad hæc, quænam ratio cogit, ut in vernaculo Hebræorum sermone etymologias omnes quarum nominum, sive apud Moysem, sive in Libris Sacris occurrentium? Nonne ex illis plura à primævâ illa lingua sunt aliena, deductaque potius ab externo aliquo sermone, quoniam illo, incertum? Non est enim nobis, nisi de tempore ante diluvium & linguarum confusione, habenda ratio.

Aliud in eam rem argumentum ex conducitur, quòd è vernaculo Hebræorum sermone facile repetitur significatio nominum, vetustissimis gentium Nominibus impositorum, quæ sanè nomina genuina erant hominum ætate interdum diluvium ipsum superantium. Porro nomina illa ex Oriente in Græciam totumque latè mundum divulgata, in aliis omnibus linguis inanem referunt sonum; cum vicissim in Hebræo & suam habeant significationem, & rei prodant originem. Ita Ammon idem est ac Cham. Idem est etiam Græcis Zeus, Jupiter, ac Hebræis Cham, nempe ardens, fervens. Jupiter sive Jovis, congruit cum Hebræo Jova, Jehovah, Jao, Deus. Japetus est Japheth; Sny est Sem; Neptunus referatur ad Hebræam Niphta, quod est extendi. Poseridon, Græcum Neptuni nomen, deducitur ex Phasab, extendere. Vulcanus ipse est Tubal cain. Ares, id est Mars, repetitur ex Aritz, fortis, violentus; Venus ex Benoth, puella, sive ex Bana, filios habere, domum construere; & sic de cæteris.

Musica instrumenta ante diluvium obtinebant, ipso Moyse Genes. 4. 21. testante, quorum nomina apud Græcos & Latinos manent; sed incerta apud illos etymologia offertur in Hebræo sermone; sicut & Hebræorum scripta primos eorumdem instrumentorum Authores produunt.

Nomina gentium, provinciarum, annium, montium, vetustissima sunt & barbarâ plerumque Græcis & Latinis, sicut & gentilia Hebræis, quorum sermo & genuinas illorum explicationes, & primos Urbium Authores ac gentium Patres aperiant. Nonne conjecturam inde capere licet,